

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:
za celo leto . K 84.—
za pol leta . K 42.—
za četrt leta . K 21.—
za 1 mesec . K 7.—
Za Ljubljano mesečno 7 K
Za inozemstvo mesečno K 12.—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 50

Ko so bili socialisti ministri.

Jugoslovanska social-demokracija — izvzemši srbsko — nikoli ni imela velikih mož, ki bi jo bili postavili na lastne noge in ji dali s tem notranjo moč in opravičbo do obstanka. Jugoslovanska social-demokracija je bila marveč vedno le privesek nemške avstrijske social-demokracije, od katere je bila odvisna in vzdrževana v duševnem in gmotnem pogledu. Zato ni čudno, da ta stranka v naših deželah med narodno zavednim delavstvom nikoli ni mogla dobiti tal. In istotako ni čudno, da ta stranka, ko ji je bila odvzeta opora nemško-avstrijske social-demokracije, ni znala stati na lastnih nogah, ni znala rabiti in ceniti svobode, marveč se je vrgla v naročje prvemu, ki jo je hotel v službo, a to so bili demokrati. Vajena služiti kot podrejena šarža nemškoavstrijski social-demokraciji, se ji je sedaj, ko so ji kot plačilo za službo obetali in dali ministrske listnice, kar zvrtilo v glavi ter se je svojim novim zaščitnikom udinjala na življenje in smrt — brezpogojno, za golo plačilo. Tudi drugod se je v tistih dneh social-demokracija koalirala z meščanskimi in ljudskimi strankami, toda tako, da je stavila svoje pogoje in dosegla zagotovilo, da se izpolnijo vsaj najnujnejše zahteve njenega socialnega programa. Povsodi je tudi znala social-demokracija v večji ali manjši meri uveljaviti svoj vpliv na vladi ali je pa izvajala posledice in odpoklicala svoje člane iz ministrstva. Nič tega jugoslovanska social-demokracija. Ta je brezpogojno tlačnila najabsolutističnejši, najnasilnejši in najbolj proti ljudski vladi, ki je kdaj onesrečevala kako deželo: Pribeževičev demokratiški pandurski vladi. Ta vlada, to se pravi, demokrati nosijo odgovornost za ves pogubni razvoj naših notranjih razmer in ta težka odgovornost pada tudi na socialiste, v kolikor sploh zaslužijo, da se smatrajo za politično stranko.

Da našemu delavnemu delavstvu, med katero si upajo sedaj ob volitvah hoditi socialisti kot agitatorji, osvežimo spomin na tisto dobo, ko so bili ministri Kristan, Korač in Bukšeg, priobčujemo proglas bivših socialistov Vase Kneževiča in Tušanovića, ki ga objavljajo belgrajske »Radničke Novine«.

Tu se odkriva vsa zavrženost jugoslovanske social-demokracije in njenih pomeščanjenih voditeljev. Proglas pripoveduje:

»Da bi jim (Koraču, Kristanu in Bukšegu) naši poslanci ne delali ovir, so poslali svojega agenta Nedeljko Divca v Novi Sad, da ondi doseže sklep glavnega odbora: da naši poslanci ne smejo delati ovir novi vladi in da jo morajo podpirati. Da bi ta sklep dosegli, so podkupili večino odborov a z raznimi obeti, ki so jih tudi izpolnili: N. Divac je postal namestnik ministra za prehrano; Vojin Brkić je bil povišan od tajnika v nadzornika v ministrstvu za socialno politiko; dr. Milan Sekulić je postal pravni zastopnik novosadske bolniške blagajne; Gjura Hadnadjev je bil povišan od in-kasanta v tajnika (?) bolniške blagajne. Iz hvaležnosti za to je novosadski odbor sprejel sklep: Da morajo naši poslanci v parlamentu podpirati novo vlado!

Ko je tako našim poslancem zamašila usta in prevzela oblast, se je oligarhija vrgla na plenitev ljudskega premoženja, radi katerega je tudi bila prevzela oblast. Začelo se je plenjenje, kakršnega svet še ni videl! Najprej so vzeli ljudstvu žito za slepo ceno, potem so pa po vladi pooblašene bankirske bande isto žito prodajale domačemu ljudstvu in tujcem po štirinajstkrat dražji ceni! S pomočjo špekulacij so na srečolovski način ljudstvu jemali denar iz žepa in z zapravljivim državnim gospodarstvom so

nam naložili težo davčnih bremen, ki imajo tako izrazit razredni značaj, da padajo z vso svojo težo na pleča najrevnejših ljudskih slojev.

Tako bivša socialisti Kneževič in Tušanović. Ali bo jugoslovansko delavstvo res še trpelo, da bi imeli Kristani, Korači in Bukšegi med njim le še naj-

manjšo besedo? Kdor je res social-demokrat, mora biti nad to socialistično gospodo skrajno ogorčen že iz strankarskih ozirov, vse ostalo delavstvo pa itak pozna le eno geslo: Doli z demokratskimi hlapci v socialističnemu oblačilu!

Veličastni zbor zaupnikov S. L. S.

Ljubljana, 25. oktobra. Danes dopoldne se je začel zbor zaupnikov SLS. Bilo je to veličastno manifestacijsko zborovanje krščanskega ljudstva. Dvorana je bila nabito polna. Mesto odsotnega načelnika stranke je zborovanje otvoril in vodil podnačelnik prof. Remec. Hrvatsko ljudsko stranko je zastopal poslanec dr. Šimrak, ki so ga zborovalci viharno pozdravili.

Politični položaj.

O političnem položaju je poročal prof. Remec. V svojem govoru, katerega so prekinjali večkratni viharni pritrditveni kliki, je odločno naglašal, da se mi ne klonimo ter se ne odrečemo našim rojakom v zasedenem ozemlju kakor tudi ne na Koroškem. Med najvišarnejšim pritrdjevanjem zborovalcev je zaklical govornik: »Mi se ne klonemo!

Najodločnejše je zavrnil na to govornik napade na naše može, ki so, kakor predsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Brejc (Ovacije dr. Brejcu) delali z vso silo na to, da bi bil plebiscit ugodno izpadel. Ali niso naši ljudje glasovali za Jugoslavijo? Kje so dobili za Nemško Avstrijo največ glasov? Tam, kjer stoji tvornice in so glasovali socialni demokrati za Nemško Avstrijo. Naj bi bili vsi socialni demokrati za Jugoslavijo, bi bili dobili tri četrtine glasov.

Sijajni shod v Ljubljani.

Kandidati za Ljubljano.

Ljubljana, 25. novembra. Včeraj v nedeljo 24. t. m. se je vršil shod zaupnikov SLS za Ljubljano. Zaupniki so napolnili veliko dvorano Uniona. Shod je sijajno manifestiral za SLS ter dokazal kakor močna je krščanska misel v Ljubljani.

Shod je otvoril predsednik stranke za Ljubljano Ogrin in je po prisrčnem pozdravu dal besedo poslancu Gostinčarju. Poslanec Gostinčar je v vznesenem govoru razvijal misli, da vključ vsem neprilikam in nesrečni sedanjosti politiki moramo delati na to da bo država močna in trdna. Država mora biti srečna družina vseh treh plemen, ki se jim mora dati pravica in možnost, da se razvijajo v smislu, ki ga sami za pravega spoznajo, skratka dobiti moramo avtonomijo! Zborovalci so viharno odobraval govor Gostinčarja v dokaz, da je vsem govoril iz srca.

Drugi je govoril dr. Gosar, ki je za svoja izvajanja žel viharno odobravanje. Izvajal je:

Z volitvami, ki se bodo v kratkem vršile, postavljamo temelj državi. Če mi postavimo sedaj napačen temelj, ga naši potomci ne bodo mogli popraviti, zato moramo dobro premisliti, komu bomo dali ob tej priliki svoj glas.

Če bremo programe različnih strank, bi mislili, da pri nas sploh ne potrebujemo nobene stranke. Če s ipa točko za točko natanko ogledamo, vidimo šele, kaj vse se skriva v tem navidezno lepem programu.

V Sloveniji imamo dve struji, izmed katerih ena se bojuje za centralizem, druga pa za avtonomijo. S. L. S. zateva avtonomijo (odobravanje), ki je edino možna in prava. S tem pa, da hočemo avtonomijo, hočemo tudi avtonomne urade, ki bodo lahko vršili državne posle, za katere so pa, seveda, odgovorni centralni uradi.

Razmerje cerkve do države: Tu ima stranka, ki se bori za centralizem, v svojem programu vabljuje besede, za katerimi se pa marsikaj skriva. Na to točko mora-

V sedanjosti vladi enega samega zastopnika: dr. Korošca. Vlada si prilašča vse pravice, ki grejo parlamentu! Finančni minister, ki naklada tolike neznosne davke našim krajem, je liberalce. Govornik je končno naglašal, da so se vse stranke razcepile, le SLS bo kakor kdaj enotno pravična vsem stanovom naprej! Širi se tudi po Hrvatskem. S klicem: Živela SLS! Živela hrvatska pučka stranka! je zaključil govornik med navdušenim pritrdjevanjem zborovalcev svoje poročilo.

Pozdrav dr. Korošca zborovalcem.

Poslanec g. prof. Vesenjaj, ki se je pripeljal naravnost iz Belgrada, je sporočil zboru pozdrave dr. Korošca. (Navdušeni živo klici dr. Korošču!) Poročal je, da je Jugoslovanski klub soglasno sklenil, da povzroči krizo in da gre iz vlade, če se ne bo ugodilo v važnih finančnih rečeh našim zahtevam. (Viharno odobravanje.)

»Pri tem moram povedati britko resnico,« je rekel govornik, »da sedi v ministrskem svetu liberalni minister dr. Kukovec, ki ni zini niti besediče v ministrskem svetu, da bi se spremenil proračun tako, da bi bil pravičen in enakomeren v celji Jugoslaviji. (Ogorčenje.)

Naš volivni program.

O njem je poročal bivši poverjenik g. dr. Gosar.

mo polagati veliko važnost in vso pažnjo, ker če damo tu pravico iz rok, potem nismo več svobodni. Zahtevati moramo v tem oziru vse pravice za se (odobravanje). Država naj prepusti versko in etično vzgojo staršem in njihovim namestnikom (odobravanje). Za to bomo zastavili vse svoje sile, in naj nas velja, kar hoče!

Naziranje S. L. S. v socialnem oziru: Geslo naše je: Vsak človek velja toliko, kolikor dela (burno pritrdjevanje). Premoženje ne sme dati posamezniku nobenih privilegijev. (Splošno odobravanje. Klici: Dol z verižniki!) Vsak človek brez ozira na stan je dolžan produktivno, oziroma socialno delati in koristiti na ta način celi človeški družbi.

Dr. Gosar zaključil svoj govor z apelo na volivce, da z ozirom na zgoraj navedene stvari oddajo glas le oni stranki, ki ima dovršen program in ki bo zastopala težnje vseh delovnih slojev.

Potem je še predsednik Ogrin razložil novi volivni red in pozval zaupnike, da poskrbijo, da pride vsak naš volivec na volišče.

O kandidatih je poročal dr. Stanovnik. Za Ljubljano so določeni sledeči kandidati.

Nosilec liste: Dr. Gosar;

drugi: Ivan Ogrin;

tretji: Srečko Žumer;

četrti: Dr. Vinko Gregorič.

Najbolj navdušeno je bila sprejeta kandidatura dr. Gosarja, katerega poznamo po njegovem energičnem delu za ljudski blagor, ko je bil poverjenik za soc. skrb. Ko je imenoval govornik njegovo ime, se ovacije niso hotele početi.

Tudi imena drugih kandidatov so bila z navdušenim pritrdjevanjem sprejeta. Sklepne besede je še govoril predsednik Ogrin. Ker se ni oglasil nihče več k besedi, je zaključil predsednik lepo uspeli shod.

Diktatura nad proletariatom.

KOMUNISTOM V RAZMISLJEVANJE.

V spodnjih prostorih lesne zgradbe ruske komunistične stranke žre požar nezadovoljnosti čimdalje hitreje okoli sebe. Dolgo časa so vodilni krogi boljševizma ta požar sploh prezirali, ker niso verjeli v njegovo moč. Sedaj se pa tisti, ki žive v zgornjih prostorih komunistične zgradbe ne čutijo več popolnoma mirne, začeli so slutiti nevarnost, ki jim preti od spodaj. Da daje duška ognju v spodnjih prostorih skozi zavarovano odprtino, so začeli v svojem glasilu »Pravdi« razpravljati o nezdružljivih razmerah v stranki in napovedovati odpomoč. Tako se je zadnjič oglasil v »Pravdi« strankin tajnik Brjuhov, za njim pa Sinovjev. Njuna izvajanja se popolnoma krijejo, kar kaže, da so razmere v resnici take in še mnogo hujše, kajti obema se pozna, kako skušata stvari dati lepše lice. Ker se boljševizem še vedno vsiljuje svetu in tudi pri nas kot edini donašalec lepše bodočnosti, je prav, da si ga vedno znova ogledamo v njegovi pravi podobi tam, kjer se kaže gola: to je v njegovem lastnem domu. Sinovjev piše:

Znano je, da je v zadnjih mesecih prišlo v mnogih strankinih organizacijah do trenja in ostrih sporov, ki jih povzroča strankini komunist. masi in neenakost v strankini strankini masi in neenakost v stranki. Centralni odbor je bil mnenja, da se obravnava teh vprašanj ne sme izogniti ter je pripravljen, sprejeti vsak predlog, ki bi bil primeren, da se odvrnejo nevarnosti, ki nastajajo iz sedanjega položaja. Stavil se je odsek, ki naj se posvetuje, kako odpraviti napake iz stranke.

Nato ugotavlja Sinovjev, da prave opozicije z lastnim programom v stranki ni, ampak da so le struje nezadovoljstva, ki se čimdalje bolj stekajo skupaj ter je treba z njimi računati. To se pač pravi: spricho strahovitega terorizma, ki ga kasneje sam Sinovjev priznava, si v stranki nihče ne upa odkrito nastopiti proti vodstvu, tembolj pa vre v masah skrivoma.

Kot glavni razlog nezadovoljstva ne le med komunisti samimi, ampak med celokupnim delavnim ljudstvom navaja Sinovjev samovoljno postopanje centralnih gospodarskih mest. Ta mesta poslujejo po birokratičnih metodah in ne znajo niti tistih potrebščin, ki so na razpolago, tako razdeliti, kakor bi morala. Odgovornost za ravnanje teh mest pada po vsej pravici na komunistično stranko.

Drugi razlog za nezadovoljstvo, pravi Sinovjev, daje sloj tistih strankinih članov, ki so na fronti. Pod njihovim vplivom se militarizira strankina organizacija, upravi in gospodarski aparat, kar vzbuja upravičeno nevoljo. Iz tega se vidi, da boljševiški militarizem ni nič boljši, nego vsak drugi militarizem, marveč še vse slabši.

Skrajno značilen za proletarsko stranko je tretji razlog nezadovoljstva. To so strokovni voditelji podjetij, brez katerih obratovanje ni bilo mogoče. Tem strokovnim voditeljem so dali boljševiki najširšo oblast nad delavstvom. A ne samo to, ampak kakor pravi Sinovjev, so se na njihovo stran postavili tudi komunistični delavski voditelji v podjetjih, ki občejujo z navadnimi delavci od zgoraj navzdol in z ukazujočim glasom. Ti komunistični delovodje igrajo sedaj nasproti delavstvu žalostno vlogo biričev in priganjačev. Tako piše Sinovjev!

K vsemu temu prihaja še birokratizacija stranke same. Ta se ne vrši samo v središčih, ampak tudi v pokrajini. Mase stranke sploh nimajo več nobenega vpliva na organizacijo sovjetov. Še več: vse strankine funkcionarje imenuje in prestavlja centralni odbor! Zborovanja se sploh več ne prirejuje, ako se pa kje zborovanje le skliče, si pa kritika ne upa do besede, ker se vsak boji strahovanja. Dejansko se je namreč večkrat zgodilo, da je bil kdo zaradi kritike samovoljno prestavljen ali drugače priganjan. Sinovjev to obsoja in pravi, da mora priti v stranko več svobode za kritiko. Vendar se pa izreka za to, da naj centralni odbor strankine funkcio-

narje tudi v bodoče sam nastavlja, ker je to spričo težkih nalog, ki jih ima stranka, potrebno. Delavcem, ki goje nasproti tem imenovanim funkcionarjem zaničevanje, očita Sinovjev pomanjkanje zrelosti! No, ko bi bilo rusko delavstvo res zrelo, bi bilo z Ljeningom, Trockijem in njunimi delavskimi biriči in priganjači že davno obračunalo.

Zelo zanimiv je tudi končni razlog nezadovoljstva, ki ga navaja Sinovjev: To je neenakost življenjskih pogojev strankinih voditeljev nasproti onim strankinih mas. Sinovjev pravi, da je to težko vprašanje.

Finančni zakon spremenjen.

LDU Belgrad, 24. oktobra. (ZNU.) Včeraj je bila seja ministrskega sveta, ki je trajala od 10.30 do 13.30. Na tej seji so razpravljali o tekočih državnih poslih. Razen tega je bilo sklenjeno:

1. Da se od 25. t. m. do 5. decembra

Zanimivo je pa, da on, kot zastopnik stranke, ki izpoveduje popolnoma enakost vseh z vsemi, nastopa proti delavski zahtevi enakosti v stranki sami. Pravi namreč, da morajo delavci spoznati, da je popolna enakost za sedaj neizvedljiva! Vendar pa — pravi dalje — naj se ustanovi posebno častno sodišče, da se odpravijo najhujše zlorabe v tem oziru, ki so splošno znane in ki vsebujejo največje ogorčenje.

Tak je torej ruski komunizem od blizu. Komur se zdi tudi tak še privlačen in zaupanja vreden, je revež, ki spada v opazovalnico.

ne izvršujejo nobena premeščanja in razvrstitve državnih uradnikov.

2. Razpravljali in sprejel se je proračun z izpremembami, glede katerih se je doseglo soglasje med finančnim ministrom in večino finančnega odbora.

Pokojnine invalidov.

LDU Belgrad, 24. oktobra. V ministstvu za socialno politiko je bil te dni izdelan pravilnik za superarbitracijo invalidov. Po tem pravilniku se bo za vsako pukovsko okrožno komando določila posebna komisija, v kateri bodo 3 zastopniki vojaških in 6 zastopnikov civilnih oblasti. Te komisije bodo imele dolžnost ponovno pregledati in oceniti vse invalide v svojem okrožju. Vojaški zastopniki bodo ocenjevali nesposobnost invalidov za vojaško službo, o vseh ostalih vprašanjih pa bo odločevala celokupna komisija. O telesni sposobnosti bosta odločevala vojaški in civilni zdravnik, z ozirom na stopnje nesposobnosti pa se bo določevala pokojnina in sicer po dosedanjih kategorijah invalidov, t. j. napol invalidov, popolnih in težkih. Največja pokojnina bo znašala 1800 dinarjev letno, najnižja 20 % nesposobnosti pa 360 dinarjev. Superarbitracija invalidov se bo po teh določilih pričela vršiti početkom novega leta ter se bodo z istim rokom pričele izplačevati tudi podpore na podlagi uredbe od februarja t. l. Ako bodo posamezni invalidi nezadovoljni s sklepi te komisije, bodo imeli pravico pritožbe na višjo komisijo, ki se bo sestavila pri divizijski oblasti.

Koroška se izroča Nemcem.

LDU Dunaj, 24. okt. (DunKU.) Kakor oznaša »Politische Korrespondenz«, se izvrši predaja uprave na koroškem plebiscitnem ozemlju na nastopen način: V ponedeljek 25. t. m. dospeta avstrijska okrajna glavarja v Velikovec in Borovlje. V sredo dospo preostale osebe političnih upravnih oblasti. Obenem izroči službeno posle jugoslovansko uradništvo, ki se nato povrne v Jugoslavijo. Avstrijsko orožništvo prevzame od jugoslovanskega orožništva varnostno službo v sredi novembra. Število avstrijskih varnostnih čet bo znašalo približno 800 do 1000 mož. Mednarodna plebiscitna komisija se razpusti baje v sredi novembra.

Vesnič priziva koroški plebiscit.

LDU Belgrad, 24. okt. (PB.) Na vprašanje poslanca Gjura Džamonje o izidu plebiscita na Koroškem ter o njegovih posledicah je predsednik ministrskega sveta dal nastopni odgovor: G. poslanec! Na predloženo mi vprašanje z Vašim pismom od 19. t. m., ki mi ga je dostavil predsednik narodnega predstavništva z aktom št. 4810 od 20. t. m. o izidu plebiscita na Koroškem in njegovih posledicah mi je čast, odgovoriti vam:

1. Plebiscit v coni A je bil izvršen 10. oktobra na podlagi člena 50. st. germain-ske mirovne pogodbe. Po glasovanju izdala proklamacija plebiscitne komisije je bila nastopna: Za nas 15.278 glasov, za Avstrijo 22.025.

2. Sodeč po gotovih izjavah ob koncu glasovanja, je pretila nevarnost našim rojakom, vsled česar je naš delegat izdal naredbo četam, naj vkorakajo v cono A.

3. Za tem je plebiscitna komisija sklenila in zahtevala, naj izročimo upravo na podlagi st. germain-ske pogodbe, kar je kraljevska vlada odredila. To je bilo nekoliko dni pred korakom, ki so ga storili pri naši vladi zastopnik iAnglie, Francije in Italije v zmislu zahtev komisije.

4. Na delegat je vložil protest proti zlorabam, storjenih v coni A, s katerimi se tudi objasnjuje tak izid plebiscita.

5. Naša vojska ima evakuirati cono, ker je konferenca poslanikov dala zagotovilo, da bo mir in red v coni A vzdrževala plebiscitna komisija, kakor tudi, da je v stanu, upravljati jo.

6. Priznanje plebiscita, izvršenega na podlagi člena 50. st. Germain-ske mirovne pogodbe, je naša dolžnost, ker to zahteva čast podpisa, ki je bil izvršen na tej pogodbi.

Uradniški konsumi.

LDU Belgrad, 24. oktobra. (ZNU) Komisija, ki jo je sestavil finančni minister v svrhu, da izdela naredbo o uradniških konzumnih zadrugah, je končala svoje delo. V prvi vrsti se ustanove lokalne konzumne zadruge z delnicami, ki ne smejo biti manjše od 100 dinarjev. Vsaka zadruga mora imeti svoj rezervni sklad, v katerega pride vsako leto 20 % prebitka. Kar ostane, se razdeli med humanitarne ustanove ter se uporabi kot nagrada za člane uprave, za pokojninski sklad zadruge itd. Kar še ostane, se vrne zadrugi. Take zadruge se lahko ustanovijo takrat, kadar se glede tega sporazume najmanj 10 oseb. Za ustanavljanje zadrug ni potrebno predhodno dovoljenje. Več zadrug skupaj tvori savez uradniških konzumnih zadrug, katerega središče mora biti v Belgradu. Savez se ustanovi z najmanj tremi zadrugami. K savezu morejo pristopiti tudi one uradniške zadruge, ki so bile ustanovljene še preden je ta naredba izšla in katere pismeno izjavijo, da se bodo prilagodile savezu v vseh točkah tekom treh let. Delnice za ustanovljenje saveza ne smejo biti manjše od 200 dinarjev. Vsaka zadruga mora za vsakih sto svojih članov plačati gotovo vsoto savezu. Kar se tiče glavnice, sestoji ta v glavnem iz delnic, katere plačujejo zadruge in iz 10 % odbitka, ki ga bo država odvzela draginjskim dokladam svojih nameščencev. Tako financiranje zadrug predvidevajo za pet let. Na ta način mislijo, pridobiti 8 do 10 milijonov dinarjev na leto. Finančni minister bo stavil zadrugam na razpolago tudi še druga sredstva, ali vendar bo zadrugi glavni vir dohodkov v splošnem denar, katerega bodo sami uradniki in uslužbenci plačevali za vzdrževanje svojih zadrug. Savez mora imeti tudi svoj rezervni sklad, v katerega se bo vlagalo 50 % od prebitka. Naloga saveza je, vzdrževati konzumne zadruge v državi, ustanovljati nove zadruge in vršiti revizije zadrug po enkrat v dobi dveh let. Poleg tega mora savez skrbeti za to, da dobavlja za svoje zadruge potrebščine in mora v to svrhu ustanoviti delavnico za obleko, obutev in druge predmete. Savez ima nalogo, da radi svojih ciljev stopi v stik z drugimi savezi. Naredbe glede ustanavljanja konzumnih zadrug se ne razlikujejo od podatkov in uredb v zakonu o zadrugah.

Poslancem se ne izplačajo več dnevnice.

LDU Belgrad, 24. okt. (ZNU) V parlamentarnih krogih trdijo, da se sklicuje seja narodnega predstavništva dne 10. novembra. Predsedništvo začasnega narodnega predstavništva je določilo, da se dne 1. novembra t. l. poslancem ne izplačajo dnevnice.

MOHAMEDANSKI LETAKI V BOSNI.

LDU Sarajevo, 24. oktobra. (ZNU.) Te dni so bili razširjeni v Sarajevu letaki, s katerimi se objavlja muslimanom, da se bo njihovo vprašanje rešilo izven mej naše države, na mirovni konferenci v Parizu. Državne oblasti so zasledovale razširjevalce teh letakov, pa so v Mostarju aretirale Mehmed efendija Spahića in Karazića. Aretacije v zvezi s temi letaki bodo še sledile.

VIŠINA PRISTOJBINSKIH DAVKOV.

LDU Belgrad, 24. oktobra. (ZNU.) Po poročilih, ki jih je dobilo generalno ravateljstvo posrednih davkov, znašajo skupni dohodki od pristojbinskih taks in prodajo kolekov v vsej kraljevini na mesec september 9.325.840 dinarjev 87 par. Meseca septembra so bili dohodki torej skoro za en milijon večji kakor meseca avgusta, Od

1. junija do konca septembra znašajo dohodki taks 31.873.410 dinarjev, to je trikrat več kakor leta 1919 za isto dobo. Vsota pristojbinskih dohodkov je večja, kakor pa je bilo to predvidno v letošnjem proračunu.

Volivni boj.

b Korač v avtomobilu. Bivši minister in vojni milijonar, drugače socialistični voditelj Vitomir Korač hodi sedaj po Vojvodini agitiraj za volitve. Na tem svojem potu se poslužuje razkošnega avtomobila, ki ga na najhitrejši in najprijetnejši način prenaša iz kraja v kraj. Tako se vozijo danes vsi tisti, ki so razumeli konjunkturo vojnega časa in vedeli, da je splošna ljudska beda najbogatejši vir za tistega, ki zna brezobzirno zagrabiti. Ta avtomobil gospoda socialista Korača kriči na ves glas in upamo, da proletariat tega krika ne bo preslišal.

b Ali je res ali ni? Demokrati se zgražajo nad razpoloženjem v ljudstvu in očitajo nevhvaležnost nasproti Belgradu. Toda kdo je pa kriv, da se je tako razpoloženje in mišljenje nasproti Belgradu ukoreninilo med našim in hrvatskim narodom? Ali ne demokrati, ki so v deželi uvedli strahovladu pod geslom Belgrada? Kaj so počenjali demokrati v imenu Belgrada in še počenjajo? »Narodna Politika« naštevaja: »Kmetstvo ljudstvo so z batinami in ječo gonili med Jugoslovane; državo so vzdržavali z enostranskim konfisciranjem imetja državljanov drugega plemena; namesto sodišča in zapora je sodil žandar, ki je krojil pravico po podplatih brez vsakega nadaljnjega vsklica; na vsakem koraku so rušili ugled državne oblasti; z raznimi srednjeveškimi naredbami so gonili ljudstvo v upor in obup — vse to v imenu jugoslovanstva in narodnega edinstva. Da bi se široki sloji sprijateljili s takim načinom izvajanja narodnega zedinjenja, je mogel zamisliti samo norec ali brezumnik. Ta način vzgoje naroda je moral povzročiti reakcijo, ki je danes prišla od tolikega obsega, da takorekoč goni ljudstvo iz te države. Vprašamo demokrate: Ali se je godilo in se še godi pri nas tako? Utajiti ne morejo, ker je vsa država temu priča. In ker je temu tako — čemu se čudijo posledicam? Ali so res mislili, da je naše ljudstvo tñala, na katerem bodo smeli sekati drva — v imenu Belgrada, ne da bi tñala na to reagirala drugače nego z razpadanjem? Če so tako mislili — sedaj vedo, da so bili v zmoti pa naj zato bijejo na lastna prsa.

b Dr. Žerjav se je na shodu JDS napihnil in povedal, da bo treba klerikalizem pognati iz Jugoslavije. Tega bi bili demokrati v objemu s SKS tudi zmožni, da jih — ni odkrito žalostno premalo. Terorja, kot so ga uganjali samostojneži v Sloveniji za časa paševanja dr. Žerjava in liberalno-socialistične vlade v Belgradu, slovensko ljudstvo ni pozabilo, in ga bo kmalu, kmalu kenčnoveljavno tudi osodilo. Če pa misli dr. Žerjav in njegovi nesamostojni otroci, da je preganjanje klerikalizma iz Jugoslavije res nekaj tako posebnega, da se je treba napihniti, potem bi ga opozorili na besede i Ivana Cankarja, ki pravi, da vsak analfabet lahko izlije na kaplana golido gnojnice.

b K volivnemu programu JDS ponuja dr. Žerjav slovenskemu kmetu ceneno obleko, obutev in galico. V Belgradu pa se demokrati naložili na uvoz teh izdelkov tako visoko carino, da o »cenenosti« niti govora ne more biti. Radi skrbi za »male ljudi« so uvedli prosto trgovino in briskirali Središnje zadruge, ki je hotela uvoz in izvoz izvit kapitalistom iz brezozirnih liberalnih rok. Je pač vedno tako: Ob volitvah liberalci kmete in delavsko ljudstvo obuvajo in oblačijo, ko pa pridejo do moči in veljave, ga slečejo do nagega. Slovensko ljudstvo ni otrok, ki bi ga liberalci obuvali in oblačili. Dalo bo usiljivi guvernant, po imenu JDS, potni list brez carinskih zahtevkov, obulo in obleklo pa se bo samo.

b Ivan Mermolja in njegovi so se lansko leto dne 23. novembra ob zvoku hreščočih harmonik in godb na ovenčanih vozovih prepeljavali po Ljubljani in peli slavo dr. Žerjavu, ki je mesece in mesece sam vladal Slovenijo, odstavljaj samovoljno župane in zapiral svoje politične nasprotnike. Celo leto ni zapisal »Kmetijsk list« o Žerjavu žal besede, ker sta si JDS in SKS v prvem kolenu krvnega sorodstva. Letos je SKS na Bledu, Vrhniki in drugodi plesala. Ljudstvo pa je danes razpoloženo za drugačne ples kot jih uprizarja SKS. Zato bo Slovenija pri volitvah odklonila tri brate snubce: JDS, SKS, USS in pokazala, da smatra le SLS zmožno pametnega gospodarstva, takega kot ga ljudstvo želi, potrebuje in hoče. Minuli so časi, da bi

se pri nas ugnjezdavale stranke, ko bi edini program tiči v razkrinkavanju farovskih kuharic.

Politične novice.

+ Regent ne pride v Zagreb. LDU Belgrad, 24. oktobra. (ZNU) Prihod regenta v Zagreb je odgođen za nedoločen čas.

+ Ljeningova zaupnica na Angleskem aretirana. Te dni so v Londonu aretirali gospodično Pankhurst, ker je razširjala hujskajoče spise. Pankhurstova je bila letošnje poletje v Moskvi pri Ljeningu, ki ji je izročil pismo na angleške delavce. V tem pismu je Ljening označil Pankhurstovo kot edino pravo zastopnico angleškega proletariata.

+ Ameriški škandal na Haitiju. V Združenih državah je na dnevnem redu vprašanje o škandaloznih razmerah na otoku Haitiju. Kakor je dognala preiskovalna komisija, so ameriške čete najkruteje postopale z domačini in jih v masah krale. Razen tega dolže finančnega svetovalca državnega oddelka Ilhennyja, da je na Haitiju zastopal v prvi vrsti interese zasebnih bank. Cela reč je tako huda, da govore o razbitju kabineta in odstopu raznih ministrov.

Dnevne novice.

— Slovenske šole v Gorici. Italijani so v Gorici obljubili Slovincem šole, dali so jim nestvor. Vpisalo se je bilo 606 učencev. Od teh pride na prvo in drugo šolsko leto 367 učencev, na višje razrede pa 239 učencev. Italijani so odprli pet razredov za prvo šolsko leto in tri razrede za drugo šolsko leto. To je po laškem računu — skupaj osem razredov. Italijani motivirajo: »V teh razredih bi se učenci učili italijansčine, da bi bili potem sposobni za pouk v italijanskem jeziku od tretjega razreda dalje.« Vsi otroci, ki so se prijavili za višje razrede, so pa porazdeljeni v italijanske razrede ljudske šole. Jasno je, da so se goriški Slovenci odločno uprli taki odredbi in jasno in krepko protestirajo proti nakani, da bi potujčili naše otroke. Zahtevajo vse razrede ljudske šole do najvišjega s slovenskim učnim jezikom. Vsako drugo rešitev označujejo za protizakonito in krivično.

— Sprememba voznega reda na državni železnici. S prvim novembrom tega leta stopi na vseh progah drž. žel. novi vozni red v veljavo.

Na prog Ljubljana gl. kol. — Karlovca vozijo kot dosedaj trije pari osebnih vlakov z odhodom iz Ljubljane ob 7.40, 12.32 in 18.30 ter prihodom v Karlovce ob 13.10, 18.18 in 7.35. Iz Karlovca odhajajo v vlaki ob 3. 8.06 in 13.55 ter prihajajo v Ljubljano ob 9.08, 13.58 in 20.04. Razven omenjenih treh parov vozi še četrti par osebnih vlakov direktno do oziroma iz Zagreba in sicer odhaja iz Ljubljane ob 22.36 in prihaja v Zagreb ob 6.30, iz Zagreba odhaja ob 22.20 ter prihaja v Ljubljano ob 6.10. V Zagrebu imata oba vlaka jako ugodno zvezo z belgrajskim osebnim vlakom.

Na kočevski progi vozijo tudi nadalje trije pari vlakov z zvezo na vse ljubljanske vlake. Odhod iz Grosuplje ob 8.35, 13.40 in 19.40; prihod v Kočevje ob 10.31, 15.36 in 21.38. Odhod iz Kočevja ob 5.45, 11.08 in 16.50; prihod v Grosuplje ob 7.43, 13 in 18.47. Tudi na progi Trebnje—St. Janž na Dol. ostane dosedanje število vlakov. Odhod iz Trebnja ob 9.48, 14.55 in 20.55, prihod v St. Janž na Dol. ob 10.51, 15.52 in 21.51. Odhod iz St. Janža ob 5.30, 13.22 in 19.24, prihod v Trebnje ob 6.35, 14.22 in 20.20.

Iz Novega mesta proti Strazju—Toplicam odhajajo vlaki ob 5.12, 10.15, 13.40 in 15.35, v nasprotni smeri pa ob 5.42, 10. 52, 14.42 in 16.29.

Na gorenjski progi se spremeni le opoldanski vlak in bode odhajal iz Ljubljane ob 13.30 ter prihajal v Jesenice ob 15.36; večerni vlak odhaja po novem voznem redu iz Ljubljane že ob 17.50 in pride v Jesenice ob 19.57. Tudi večerni vlak iz Jesenic se spremeni radi priključka na belgrajski vlak v toliko, da odhaja iz Jesenic že ob 17.08 in prihaja v Ljubljano ob 19.06.

Na kamniški progi ostane zaprt promet osebnih vlakov nespremenjen.

Na koroški, bohinjski in ostali gorenjski progi se spremeni le vozni red priključnih vlakov na spremenjene vlake proge Ljubljana—Jesenice.

Na štajerski progi nastanejo sledeče spremembe: jutranji vlak odhaja iz Celja že ob 8.10 in prihaja v Dravograd ob 11.26, opoldanski vlak odhaja iz Celja ob 14.40 in prihaja v Dravograd ob 18.02, popoldanski vlak odhaja iz Dravograda ob 15.45 in prihaja v Celje ob 19. Večerni vlak pa odhaja iz Celja ob 20.40 in prihaja v Velenje ob 22.08. Vsi ostali vlaki ostanejo tudi nadalje nespremenjeni.

Ljubljanske novice.

Ij »Mlinar in njegova hči« na Ljudskem odru. V nedeljo in ponedeljek bo vpriporil Ljudski oder igro »Mlinar in njegova hči«.

Ij Poročil se je 12. t. m. gospod Franc Hostnik z gđc. Alojzijo Jerman. Bilo srečno!

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.